

SOSYAL BİLGİLER 7

OSMANLI DEVLETİ KURULUŞ DÖNEMİ

Konu + Soru + Ders Notu

OSMANLI DEVLETİ(1299-1922)

- Osmanlı Devletinin kurucusu olan **Kayı boyu, Oğuzların Bozok koluna** mensuptur.
- Kayı boyu **Malazgirt Zaferinden sonra Anadolu'ya gelmiş** ve Selçuklular tarafından **Bizans sınırına uç beyliği olarak yerleştirilmiştir.**
- **Ertuğrul Gazi'den sonra Kayı boyunun başına Osman Bey** geçmiştir.
- **Osman Bey'in 1299 yılında bağımsızlığını ilan etmesi** ile **Osmanlı Devleti kurulmuştur.**



Püf çıkarım:

Osmanlı Devletinin kurulduğu dönemde Anadolu'da siyasi birlik yoktur. Çünkü Anadolu Selçuklu Devleti ile Moğollar arasında yapılan Köseadağ Savaşında Selçuklular yenilmiş, **Anadolu'da iç karışıklık ve iktidar boşluğu ortaya çıkmıştır.** Bu da Türkmen boylarının bağımsızlıklarını ilan etmesine neden olmuştur.



Püf bilgi:

Osmanlı Devletinin kısa sürede büyüme nedenleri

- ✓ Anadolu ve Balkanlarda siyasi birliğin bulunmaması
- ✓ Merkeziyetçi yönetim anlayışı
- ✓ Adaletli ve hoşgörölü bir politika izlenmesi
- ✓ Ahi teşkilatının desteğinin sağlanması
- ✓ Balkanlarda uygulanan iskan siyaseti
- ✓ Yetenekli devlet adamlarının iş başına gelmesi
- ✓ Gaza ve cihat politikası
- ✓ Bizans sınırında kurulmuş olması (Coğrafi konum)
- ✓ Bizansın zayıf durumda olması
- ✓ Güçlü bir ordu teşkilatının bulunması vb.



OSMAN BEY DÖNEMİ (1299 - 1324)



- 1299 yılında **Söğüt**'te **bağımsızlığını ilan etti**
- **Bilecik**'i alınca **başkent yaptı.**
- Bizans ile ilk savaş olan **Koyunhisar Savaşı**'nı kazandı(1302).

- **İlk Osmanlı parasını** bastırdı.
Püf çıkarım: *Ekonomik olarak da bağımsız olduğunu gösterir.*

ORHAN BEY DÖNEMİ (1324 - 1362)

- **Bursa'yı** fethederek **başkent** yaptı.
- Bizans'ı **Maltepe Savaşı**'nda yendi. İznik ve İzmit alındı.
- **Karesioğulları Beyliği**'ni aldı. Osmanlı Devleti ilk deniz kuvvetine (donanmaya) sahip oldu.
- **Çimpe Kalesi** alındı. **Rumeli'ye/Balkanlara geçiş sağlandı.**
- **Yaya ve müselleme** adıyla **ilk düzenli orduyu kurdu.**
- İlk kez **divan teşkilatını** kurdu. (yönetim/idari)
- İznik'te **ilk medreseyi** açtı. (eğitim)
- İllere **kadı** ve **subaşılar** atandı.

Püf çıkarım:

Orhan Bey döneminde devlet kurumlarının oluşturulmasıyla Osmanlı Devleti teşkilatlanmasını tamamlamıştır.

İSKAN POLİTİKASI

İskân Politikası: İskân, insanların bir bölgede yaşamaları için **yerleştirilmesi** anlamına gelmektedir.

- Osmanlı Devleti, **Balkanlarda fethettiği toprakları Türkleştirmek ve İslamlaştırmak için iskân politikası uygulamış, Anadolu'daki göçebe Türkmenleri yeni fethettiği bölgelere yerleştirmiştir.**
- ❖ **İskân politikası sayesinde;**
 - ✓ **Fethedilen yerlerde Türk nüfusu artmış ve Türk-İslam kültürü yayılmıştır.**
 - ✓ **Balkanların Türkleşmesi ve İslamlaşması sağlanarak buralarda uzun yıllar kalıcı egemenlik kurulmuştur.**
 - ✓ **Boş ve verimsiz araziler tarıma açılarak üretim ve vergi gelirleri artmıştır.**

I. MURAD (HÜDAVENDİGAR) DÖNEMİ (1362 - 1389)

- **Edirne**'yi alarak **başkent** yaptı.
- Haçlılarla yaptığı **Sırpsındığı Savaşı**'ni kazandı.
- Haçlılarla yaptığı **I. Kosova Savaşı**'ni kazandı. (1389). Ancak savaş alanını gezerken bir Sırp askeri tarafından şehit edildi.
- **Germiyanogullarından** çeyiz yoluyla Kütahya'yı, **Hamitoğullarından** parayla Isparta ve çevresini aldı.
Püf çıkarım: Anadolu Türk siyasi birliğinin sağlamak için çalışmalar yapmıştır.
- İlk defa **Tımar Sistemi**'ni uyguladı.
- **Devşirme Sistemi**'ni oluşturdu.
- **Yeniçeri Ocağı**'ni kurdu.



YENİÇERİ OCAĞI

- Kapıkulu piyadeleri içindeki en önemli ocaktır.
 - Devşirme Sistemi ile Hristiyan çocuklar arasından seçilirlerdi.
 - **Üç ayda bir ulufe adı verilen maaş alırlardı.**
-
- Savaş zamanı orduya katılır, savaş dışında İstanbul'un güvenliğini sağlardı.
 - Emekli olana kadar başka bir işle ilgilenemezler ve evlenemezlerdi.



DEVŞİRME SİSTEMİ

- Osmanlı Devletinde, **asker ve yönetici ihtiyacını karşılamak için Hristiyan halktan erkek çocuklarının alınarak yetiştirilmesi ve gereken yerlerde görevlendirilmesidir.**
- İlk olarak Çelebi Mehmet döneminde uygulanmış, **II. Murat döneminde kanunlaştırılarak sistemli hale getirilmiştir.**
- ❖ **Hristiyan ailelerin çocukları** arasından seçilerek alınan gençler, **Anadolu'da bir Türk ailenin yanına verilir, Müslüman gibi yetiştirilirdi.** Daha sonra bu çocuklar askeri ocaklara alınırlardı.
- ❖ Zeki ve yetenekli olanlar ise **devlet hizmetinde görev almaları için saraya (Enderun) alınırlardı.**

TIMAR SİSTEMİ

- Osmanlı Devleti'nde asker ve memurlara **maaş karşılığı** olarak **toprak verilirdi**. **Bu topraklara tımar(dirlik) denilirdi**.
- **Tımar sahibi, elindeki toprakları işletir ve vergisini toplardı**.
- Bu vergilerle hem **geçimini sağlar** hem **devlete asker besler** hem de o **bölgenin güvenliğini sağlardı**.



Püf çıkarım: Böylece devlet para harcamadan **hem ordu sahibi olmuş, hem üretimde sürekliliği sağlamış, hem de fethedilen yerlerin güvenliğini sağlamıştır**.

I. BEYAZID (YILDIRIM) DÖNEMİ (1389 - 1402)

- **İstanbul'u kuşatan ilk Osmanlı padişahıdır.**
- İstanbul'u kurtarmak için gelen Haçlıları **Niğbolu Savaşı'nda (1396)** yendi.
- **Anadolu Türk siyasi birliğini (ilk kez) sağladı.**
- İstanbul'un kuşatılmasını sağlamak için **Anadolu Hisarı'nı** yaptırdı.
- **Timur ile 1402 yılında yaptığı Ankara Savaşı'nı kaybetti ve esir düştü.**
- Osmanlı Devleti'nde 11 yıl süren **Fetret** (duraklama) **Devri** başladı.

Püf bilgi:

Fetret Devri: Osmanlı Devletinde 1402 Ankara Savaşından 1413 yılına kadar devam eden **iç karışıklık dönemidir.**

I. MEHMED (ÇELEBİ) DÖNEMİ (1413 - 1421)

- ❖ Kardeşleri arasındaki taht mücadelesinden başarıyla çıktı.
- ❖ **Fetret Devri'ne son vererek devlette düzeni sağladı.**
- ❖ **Osmanlı Devleti'nin ikinci kurucusu olarak da kabul edilir.**
- ❖ Bu dönemde Osmanlı tarihinin **ilk deniz savaşı** Venediklilerle yapıldı ancak kaydedildi.
- ❖ **Kaybedilen toprakların bir kısmını geri aldı.**

Püf bilgi:

I. Mehmet, **Fetret Devrine son vererek Osmanlı Devletini dağılmaktan kurtardığı için Osmanlı Devletinin ikinci kurucusu sayılır.**

II. MURAD DÖNEMİ (1421 - 1451)

- **İstanbul'u kuşattı fakat alamadı.**
- Anadolu'da düzeni sağladıktan sonra **Macarlarla** 1444 yılında **Edirne-Segedin Antlaşması**'ni imzalayarak tahtı 12 yaşındaki oğlu II. Mehmet'e bıraktı.
- Avrupalı devletler anlaşmayı bozunca, oğlunun da ısrarı ile tekrar tahta geçti.
- **1444** yılında **Varna Savaşı**'nda Haçlı ordusunu bozguna uğrattı.
- **1448 II. Kosova Savaşı**'nda intikam isteyen Haçlıları tekrar yendi. Bu savaş ile **Avrupalıların Türkleri Balkanlardan çıkarma ümidi kalmadı. Türkler Balkanlara kesin olarak yerleşti.**

Püf bilgi: II. Murat döneminde kazanılan **II. Kosova Savaşı ile Osmanlı Devleti Balkanlara kesin olarak yerleşmiş, Haçlıların Türkleri Balkanlardan atma ümidi kalmamıştır.**

SORU 1

Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'nin kısa sürede büyümesinin coğrafi nedenlerinden biridir?

- A) İstimalet Politikası uygulaması
- B) Güçlü Anadolu beylikleri ile mücadele etmemesi
- C) Yetenekli padişahlarla merkezi bir anlayış izlemesi
- D) Güçsüz olan Bizans sınırında kurulması

SORU 2

Orhan Bey döneminde İznik şehri camiler, mescitler, medreseler, hanlar, hamamlar ile donatıldı. Orhan Bey ayrıca burada yaşayan yoksullar ve yolcular için bir imaret yaptırarak ücretsiz yemek verilmesini emretti.

Buna göre İznik'te aşağıdaki alanlardan hangisi ile ilgili çalışma yapılmamıştır?

- A) Dini B) Siyasi C) Eğitim D) Sosyal

SORU 3

Aşağıdakilerden hangisi iskân politikasının amaçlarından biri değildir?

- A)** Fethedilen yerlerin Türkleşmesini sağlamak
- B)** Fetihlerin kalıcı olmasını sağlamak
- C)** Fethedilen yerlerin güvenliğini sağlamak
- D)** Fethedilen yerlerin zenginliklerini ele geçirmek

SORU 4

Osmanlı Devleti'nin Kuruluş döneminde;

- I. Fethettiği yerlerde iskân politikası izlemesi
- II. Devşirme sistemini uygulaması
- III. Cihad ve gaza politikasını takip etmesi
- IV. Fetret Devri'ni yaşaması

gibi gelişmelerden hangilerinin, Anadolu'da siyasi otoritesinin sarsılmasına yol açtığı söylenebilir?

- A) I ve I B) I ve III C) Yalnız IV D) Yalnız I

SORU 5

Orhan Gazi dönemindeki aşağıdaki gelişmelerden hangisi eğitime önem verildiğini gösterir?

- A) İlk Divan teşkilatı oluşturulması
- B) İznik, İzmit ve Bursa'nın alınması
- C) Karesioğulları Beyliği'nin alınıp bu beyliğin donanmasıyla denizciliğe başlanması
- D) İznik'te ilk Osmanlı Medresesi'nin açılması

SORU 6

Osmanlı Devleti, kuruluş yıllarından itibaren düzenli ve planlı bir şekilde iskân politikası uygulamıştır. Örneğin, Anadolu'dan Balkanlar'a göç ettirilen ailelere toprak verilmiş ve bu ailelerden belirli bir süre vergi alınmamıştır.

Buna göre Osmanlı Devleti, iskân politikasıyla aşağıdakilerden hangisini amaçlamıştır?

- A) Rönesans hareketlerini yakından takip etmek
- B) Avrupa'daki yeniliklerden yararlanmak
- C) Anadolu'da siyasi birlik sağlamak
- D) Balkanlar'da kalıcılık sağlamak

SORU 7

Orhan Gazi

- Bursa, İznik ve İzmit'i aldı.
- İlk Osmanlı medresesini açtı.
- Yaya ve Müsellem adıyla Osmanlı Devlet'inin ilk düzenli ordusunu kurdu.

Buna göre Orhan Gazi Döneminde hangi alanda yapılan faaliyetlere değinilmemiştir?

- A) Askerî B) Eğitim
C) Siyasi D) Ticari

SORU 8

Osmanlı Devleti'nde, Hristiyan çocuklar ailelerinin izniyle alınıp saraya getirilip burada yetiştirilirdi.

Bu sisteme ne ad verilirdi?

- A) İskan sistemi B) Devşirme sistemi
- C) Tımar sistemi D) İstimalet politikası

SORU 9

I. Murat Döneminde

- ☐ Ülke hükümdar ve oğullarının ortak malıdır.
- ☐ Yeniçeri ocağı kurulmuştur.
- ☐ Mali alandaki ilk bütçe hazırlanmıştır.
- ☐ Divanı Hümayun genişletilmiştir.

Bu gelişmelere bakılarak aşağıdaki alanlardan hangisinde bir yenilik yapıldığı söylenemez?

- A) Askeri B) Yönetim C) Toplumsal D) Ekonomik

SORU 10

Osmanlı Beyliğinin kısa sürede büyüyüp devlet haline gelmesinde aşağıdakilerden hangisinin etkisi yoktur?

- A) Bizans'ın taht kavgalarıyla uğraşması
- B) Yetenekli padişahların beyliği yönetmesi
- C) Coğrafi konumunun sağladığı avantaj
- D) Türk beylikleriyle mücadele etmesi

CEVAPLAR

1-D 2-B 3-D 4-C 5-D 6-D 7-D 8-B 9-C 10-D

Bir sonraki dersimiz

Osmanlı Ordusu

ABONE OLUN



Zeki DOĞAN – Sosyal Bilgiler Öğretmeni

BİZDEN 7. SINIF SOSYAL BİLGİLER

KONU ANLATIMI • ETKİNLİK • SORU BANKASI

ÖĞRENCİNİN “CAN SİMİDİ”

SINAVA
HAZIRLIK

PANİK YOK!

OKULA
YARDIMCI

BİZ
VARIZ!

Akıllı Tahtaya
ZEKA KATTIK!



“AKIL KÜPÜ”
TAHTA

- ETKİLEŞİMLİ SUNULAR
- DİJİTAL DERS NOTLARI
- DİJİTAL OYUNLAR

SADECE BU KİTABA ÖZEL!

ERKAN İSANMAZ
ŞEYHMUS YÜCE
YAVUZ YILDIZ
MURAT SAAT
ZEKİ DOĞAN

- ÖZEL ETKİNLİKLER
- KONU ANLATIMLARI
VE SORULAR
- KAZANIM ÖLÇEN
TEST SORULARI İLE

MEB
KAZANIMLARI

BİZ
SOSYAL BİLGİLER
BİZ YAYINLARI